

המביא פרק רביעי ביצה

לא

עין משפט נר מצוה

י א מיי פ"ב מהלכות
י"ט הלכה ט' טושי"ט
א"ח פ"י מקץ סוף ג'
יח ב מיי ט"ז הלכה טו
טושי"ט ט"ז סוף ד'
יט ג מיי ט"ז הלכה ט'
טושי"ט ט"ז סוף ג' :

רבינו הגאון

מתני' מביאין עצים
מן השדה מן המכונס,
ומן הקרפף אפילו מן
המפורץ. אמר רב יהודה
אמר שמואל אין מביאין
עצים אלא מן המכונסין
שבקרפף. ואקשנין עליה
הוא אגן [נתן] מן הקרפף
ואפילו מן המפורצים
שבקרפף. ונפרקין מתני'
וחיהי' דאמר ר' יוחנן
יחידאיה היא, דתניא איך
שמעון בן אלעזר לא
נחלקו בי"ש ובי"ה על
המפורצים שבשדות כו',
ור' נתן חולק עליו
בתוספתא. אמר רבא
עלי קנים ועלי גפנים
להו כמפורץ דמו ואסייר.
ואי אמנה עלייהו מנא
דלא ליברדינהו זיקא שור.
איבעיא להו ר' יוסי
לקולא קאמר דשמעון ליה
לר' יהודה דאמר איהו
קרפף כל שסמוך לעיר
והוא דאית ליה פותחת.
ובע' ר' יהודה תרתי,
סמוך לעיר ופותחת, ואמר
לו ר' יוסי בחדא סגי,
כל שיש לו פותחת אפילו
אינו סמוך לעיר, אלא
ברחוק בתוך החתום שבת
שיר, והיינו לקולא. או
דלמא ר' יהודה חזא
בעי סמוך לעיר בלבד,
ואל ר' יוסי והוא
שנכנסין לו בפותחת,
נמצא לר' יוסי דבעי
תרתי סמוך לעיר ופותחת
והיינו לחומרא. ופשטינא
מדוקא דמתניתין דקתני
כל שנכנסין לו בפותחת,
נמצא דר' יהודה בעי
לר' יהודה סמוך לעיר
בלבד בעי, ור' יוסי הוא
דבעי תרתי אי הכי והוא
שנכנסין לו בפותחת והו'
ליה למיתני, אלא ש"מ
לקולא ש"מ. אמר רב סלא
א"ר ובאי הלכה כר' יוסי.
מתני' אין מבקעין [עצים]
לא מן הקורות כו'.

מן הקרפף ואפילו מן המפורץ. תימה הא הוי מעמלא דהוא אז
מלאכה וי"ל דלא שייך עמור אלא במקום שגדילים סביב
דמוכח דפרק כלל גדול (שבת דף ע"ג): **איבעיא** להו היכי קאמר
ב"ש שסמוך לעיר והוא דאית ליה פותחת וכו'. אצל לא גרס ר'
יוסי לקולא או לחומרא דא"כ משמע

דמספקא ליה דרבי יוסי שמה הוא
מתמי' יותר מת"ק ומה היא דהא
במלמיה דרבי יהודה נמי מספקא
ליה היכי קאמר אלא ה"ג היכי קאמר
וכו' והכי פ"י כל סמוך לעיר וגם
אית ליה פותחת ובעי רבי יהודה
תרמי לחומרא דאע"ג דסמוך בעי
פותחת והא דלא פ"י דצדכיו פותחת
משום דקסבר סתם קרפפות יש להן
פותחת ואתא רבי יוסי למימר הוואיל
ואית להו פותחת ואפילו רחוק מן
העיר נמי וא"כ שמעינן מדתלי טעמא
דאינו סמוך שרי צפותת מכלל
דסמוך שרי אפילו צלל פותחת ותרמי
לקולא קאמר רבי יוסי בסמוך צלל
פותחת או צאינו סמוך צפותת או
ללמא ר' יהודה סבר כל סמוך צין
אית ליה פותחת צין לית ליה פותחת
שרי דקס"ד השתא דסתם קרפפות
לית להו פותחת ואתא ר' יוסי למימר
דבעי פותחת אפילו בסמוך כ"ש
צרוק אצל סמוכה צלל פותחת
אינה מועלת כלום ע"כ פירש"י והקשה
השר מקולא נהי דר' יהודה תלי טעמא
צמוכה דוקא אצל פותחת אינה
מועלת כלום מ"מ רבי יוסי אמאי
לא דייק דכפי' לעיל לישנא קמא
דמדלתי רבי יוסי טעמיה דשרי
צפותת צאינו סמוך מכלל דבסמוך
מועיל צלל פותחת דהשתא לישנא
קמא דרבי יהודה דבעי תרמי קאמר
לרבי יוסי סגי בחדא כ"ש להאי
לישנא דקאמר השתא דלרבי יהודה
סגי בחדא בסמוך צלל פותחת ומיך
דע"כ לא מלינן למימר דרבי יוסי
תרמי לקולא אית ליה צהאי לישנא
דלמא קמא דהואיל והאי
לישנא ז"ל דרבי יהודה לא קפיד
אפותחת ולא ס"ל דסתם קרפפות
אית להן פותחת אלא כל סמוך צין

אית ליה פותחת צין לית ליה פותחת
צין לית ליה פותחת א"כ אלא הכי הוה ליה למתני רבי יוסי אומר
אס יש לו פותחת אפילו אס היה צסוף התחום שרי הא אס
סמוך שרי צלל פותחת ומדנקט כל משמע דיש קרפפות דאין
להן פותחת רבי יוסי ודאי תלי טעמיה צפותת דוקא צין סמוך
צין רחוק אצל לישנא קמא ניחא דמלינא לפרושי דרבי יוסי
תרמי לקולא אמר וניחא לישן כל שנכנסין דמאי אמרת הוה ליה
למתני אס יש לו פותחת אדרבה אי הוה קאמר דכל הנכנסין
משמע דרבי יהודה לא קמיירי צפותת וליחא דעל כרחיך רבי
יהודה צפותת איירי אצל לישנא דכל שנכנסין לו צפותת
משמע דמיירי צפותת שאס תמני לומר דלא מיירי רבי
יהודה צפותת אס כן רבי יוסי אי אמר תרמי לקולא קשיא
ליה דמאי כל דמשמע דאיירי רבי יהודה צפותת אדרבה
רבי יהודה לא מיירי צפותת אלא הוה ליה למתני אס יש לו
פותחת (א) והכי משמע לקמן מתוך פירוש רש"י תא שמע מדקתני
רבי יוסי וכו' דהכי משמע מדנקט רבי יוסי לישנא דכל הנכנסין
ובסיפא דמלמיה לאטריך לסיים ואפילו בתוך תחום שבת ש"מ
דרבי יוסי תרמי לקולא קאמר דאי רבי יוסי צפותת תלי טעמיה
דוקא ואפילו הוה סמוך בעי פותחת לא הוה ליה לסיימי ואפילו
בתוך התחום אלא הכי הוה ליה למימר רבי יוסי אומר כל שנכנסין
צה צפותת דמאי אמרת דלצטריך לסיימי רבי יוסי אומר (ב) בתוך
תחום שבת לטעמיה דהתיר צפותת אפילו רחוק מלישנא דכל
הנכנסין נפקא וכו' דהכי קאמר כל הנכנסין צפותת שרי
אפילו צרוק אמאי מסיים דצדכיו אפילו בתוך תחום שבת
אלא ש"מ דלא בעי לרחוק אלא דוקא למשרי שאינו רחוק
וה"ק

מתני' מביאין עצים. המלושים מן השדה שבתוך המכוס ציו"ט:
מן המכונס. אס נכסו מערב י"ט דגלי דעמיה דעלייהו סמוך ואינו
מוקף אצל המפורץ מוקףין: ומן הקרפף. שהוא משתמר ומוקף
סביב אפילו מפורץ שבו לא הקפה מדעמו: סמוך לעיר. ממש:

אפילו בתוך תחום תחום שבת. כסופו:
גב' יחידאיה היא. רבי שמעון צן
אלעזר קאמר לה דלמא צית הלל
הכי שרו ופליגי רצנן דעליה: **מפורץ**
דמו ואפילו לא פורתה הרוח דמסתמא
לא סמכה דעמיה סבר מצדד להו
זיקא: **ואי אמנת מנא עליהו.**
להכצין שפיר דמי דסמכה דעמיה:
רבי יוסי לקולא או לחומרא קאמר לא
גרסינן דהא מלמיה דרבי יהודה נמי
מצעילא לן היכי אתמר וה"ג אבעיא
להו היכי קאמר כל הסמוך לעיר
והוא דאית ליה פותחת ואתא ר'
יוסי למימר כיון דאית ליה פותחת
אפי' בתוך תחום שבת נמי או דלמא
ה"ק כל סמוך לעיר צין דאית ליה
פותחת צין דאית ליה פותחת ואתא
רבי יוסי למימר אפי' בתוך תחום
שבת דוקא דאית ליה פותחת אצל
דאית ליה פותחת אפילו סמוך לעיר
נמי לא סא שמע מדקתני רבי יוסי
אומר כל שנכנסין לו צפותת ואפילו
בתוך תחום שבת ש"מ רבי יוסי סרי
לקולא קאמר. והכי פ"י היכי קאמר
מתני' כל סמוך לעיר והוה דאית
ליה פותחת מפתח משתמר והאי
דלא תנא ליה כהדיא משום דקא סבר
סתמין יש להן פותחת ואסתם קרפפות
אמרה למלמיה ואתא רבי יוסי למימר
כיון דאית ליה פותחת לא צענין סמוך
וממילא דאי לית ליה פותחת צענין
סמוך ואסתמי צהכי מדתלא שריותא
צשאיין סמוך צפותת מכלל דסמוך
צלל פותחת נמי שרי ומיקל צתרי
דרבי יהודה צעי תריווה ורבי יוסי
סבר בחדא סגי צאינו שמהא סס:
או דלמא. כל סמוך לעיר דקאמר
מ"ק צהכי תלא טעמיה כיון דהוי
סמוך צין דאית ליה פותחת צין דאית
ליה ואתא רבי יוסי למימר הטעם
תלוי צפותת צין סמוך צין רחוק
והכי קאמר כל שנכנסין לו צפותת הוה דמותר ואפילו הוה בתוך
תחום שבת דלא מתלי טעמא צמוכה כלל: **סרי לקולא קאמר.**
כלומר מדרבי יוסי נשמע לרבי יהודה דלאו תריווה צעי ורבי יוסי
צתרי אקיל דמכשיר צסמוך צלל פותחת וצפותת צלל סמוך
דשמעינן לרבי יהודה דקאמר כל סמוך לעיר צין דאית ליה פותחת
צין דלית ליה פותחת ואל רבי יוסי כל יש לו פותחת אפי' הוה בתוך
התחום ואי סמוך לא צעי פותחת דאי רבי יוסי צפותת תלא טעמא
דאפילו הוה סמוך בעי פותחת לא הוה ליה לסיימי ואפילו בתוך
תחום שבת אלא הכי הוה ליה למימר רבי יוסי אומר כל שנכנסין לה
צפותת דכיון דהוה תני כל הוה משמע דלרין פותחת סמוך או
רחוק למה לי דסיים ואפילו בתוך תחום שבת אלא לאשמעינן דלא
צעי פותחת אלא למשרי שאין סמוך ורבי יהודה דלא צעי תרמי
נמי מרישא דרבי יוסי שמע מינה מדנקט כל שנכנסין לה צפותת
כיון דכולהו פותחת אית להו הכי אצעי ליה למתני רבי יוסי אומר
אפילו בתוך תחום שבת: **מתני' אין מבקעין עצים לא מן הקורות**
כו'. לפי סוגיא של גמרא היא מתפרשת: לא בקרדום. קתם קרדום
עשוי כמין כלי אומנות שעושין בו אוכפות וסרגות שקורין אישי"ש:
יש שעשוי כעין כלי האומן שקורין צידגוא"ה שראשו הקצר דומה
לקרדומות שלנו וראשו השני דומה לכלי אומני אוכפות וסרגות
הקסוסים: ולא צמגריה. שגי"ה כעין סקין מלאה פגימות וממטר
לקוך בו עצים וכלי אומן הוה: מגל. דולוייר"א או שרפ"א. וכולן
כלי אומן הן ונראה כעושה בו מלאכה לפיכך אסור: אלא צקופין. קתם
קופין הוה סקין של קצבי דומה לקרדומות שלנו שאינן כלי אומן ויש
שעושין בו שני ראשין והשני דומה לקרדום האוכפות דשמעינן
מיניה צגמרא ומינה קתמיה לא למלאכת אומן הוה: **גב' והאמרת**

אין מבקעין עצים.
ציו"ט, לא מן הקורות.
הסודות וז על צ"ג וז
צקרק ועומדות לצנין
(נעיל ב). מולר של הקורות
המוקלות וסודות לצנין
(שבת פ"ג). ולא מן
הקורה
שנשבע
ביר"ט. הינה שנשבעה
היס ומהשתא להקפה
קימא ואפילו הכי אסור
הואל וצין השמשות לא
איתן להי (ש"ס) ואע"פ
שעומדת מעשיו להקפה
הואל וצין השמשות לא
להי קימא, כיון דלחפאי
לצנין השמשות לחפאי
למילי ומלא (ע"ל ב.).

(א) (מוספתא פ"ג) ג' לעיל
צ: שנת קמ"א, ג' רש"א
ולא משמע הכי,

הגרות הב"ח
(א) תוס' ד"ה איבעיא להו
וכו' ר' יוסי אומר ואפילו
בתוך תחום שבת לטעמיה:

לעני רש"י
איישי"ש [אישי"א].
קרדום של עשי אוכפים.
צידגוא"ה [צידגוא"ה].
כלי של גנרים שחותר
משני צדדיו. שיג"ה
[שירי"א]. משהו.
דולוייר"א [דולוייר"א].
מעמד (מעין גרון).
שרפ"א. מגל. מוקפה.

מוסף רש"י

אין מבקעין עצים.
ציו"ט, לא מן הקורות.
הסודות וז על צ"ג וז
צקרק ועומדות לצנין
(נעיל ב). מולר של הקורות
המוקלות וסודות לצנין
(שבת פ"ג). ולא מן
הקורה
שנשבע
ביר"ט. הינה שנשבעה
היס ומהשתא להקפה
קימא ואפילו הכי אסור
הואל וצין השמשות לא
איתן להי (ש"ס) ואע"פ
שעומדת מעשיו להקפה
הואל וצין השמשות לא
להי קימא, כיון דלחפאי
לצנין השמשות לחפאי
למילי ומלא (ע"ל ב.).

מוסף תוספות

א. שהוא בגדולי קרקע
ומעמר אסור ב"ט.
רש"י חזק שבת ע"ג: ד"ה
אפי' ב. כדאמרין האי
מאן דכניף מלאה
ממלאהת חייב משום
מעמר. ששה. ג. או
מעיקר חתלת
לקיטתו כמקושש בשדה.
רש"י א"ש. ט. אבל זה
שכבר היה נכנס בקרפף
ותפור אין בו משום
מעמר. ט.